2.3. İman-Bilgi İlişkisi

Kelamcıların bilgi konusuyla ilgilenmelerinin temel sebeplerinden birisi de imanla bilgi arasındaki doğrudan ilişkidir. İman özü itibarıyla bilinçli bir tasdik, benimseme ve kabullenme eylemidir; bu anlamda kelamcılar da tasdik gerçekleşmeksizin soyut olarak bilmeyi imanla özdeşleştirmekten ısrarla kaçınmışlardır. Ancak tasdikin gerçekleşebilmesinin birinci adımı, kişide inanılacak hususlara dair bir bilginin mevcut olmasıdır. Yukarıda işaret edildiği üzere insan öncelikle dinin itikat sahasına ait değişmez ilkelerine dair bilgi sahibi olmalıdır ki bunlar üzerinde akıl yürütmek suretiyle nihai noktada bilinçli bir yöneliş ve irade ile tasdik noktasına gelebilsin.

Kur'an-ı Kerim doğru bilginin değerini ısrarla vurgular: **"De ki: 'Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu, ancak akıl sahipleri hakkıyla düşünür."**[34] Cahillerden, hakikati bulmaya ve anlamaya çaba göstermeyenlerden yüz çevirmek[35] ve hakkında bilgi sahibi olunmayan bir şeyin peşine düşmemek gerektiğini[36] belirtir. Çünkü doğru ve yeterli bilgi insanı doğru bir imana ulaştıracaktır: **"Kulları içerisinde, ancak bilenler Allah'a karşı gereğince saygı ve korku hisseder."**[37] Buna karşılık akıl, duyu, haber gibi bilgi vasıtalarını gerektiği biçimde kullanmayıp bu sebeple imana ulaşamayanlar için kaçınılmaz son, cehennemdir: **"Ve derler ki: Ah keşke bize söylenenlere kulak vermiş veya aklımızı kullanmış olsaydık, (şimdi) şu alevli cehennemin mahkûmları arasında olmazdık!"**[38]

D DİKKAT EDELİM

Tasdikin bulunmadığı soyut bilme, iman değildir. Mümin olmak için sadece bilmek yeterli olsaydı Yahudi ve Hristiyanların Hz. Peygamberi, şeytanın da Allah'ı bildiği için mümin olmaları gerekecekti. Bu ise Kur'an ayetlerine aykırıdır.

T TARTIŞALIM

"De ki: 'Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu, ancak akıl sahipleri hakkıyla düşünür." (Zümer suresi, 9. ayet.)

Yukardaki ayetten hareketle iman ile bilgi arasında nasıl bir ilişki olduğunu arkadaşlarınzla tartışınız.

D DİKKAT EDELİM

Aşağıdaki ayetlerde, müşrikler ve Ehlikitap'ın inanışlarının hangi açıdan eleştirildiğini düşünüp arkadaşlarınızla tartışınız.

✓ "Allah'a ortak koşanlar diyecekler ki: "Eğer Allah dileseydi, biz de ortak koşmazdık, babalarımız da. Hiçbir şeyi de haram kılmazdık."

(Enam suresi, 148. ayet.)

✓ "Bunlar (putlar), sizin ve atalarınızın taktığı isimlerden başka bir şey değildir. Allah onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Onlar ancak zanna ve nefislerinin arzusuna uyuyorlar. Hâlbuki kendilerine Rableri tarafından yol gösterici gelmiştir."

(Necm suresi, 23. ayet.)

✓ "(Ehlikitap), Yahudilerden ve Hristiyanlardan başka hiçkimse cennete giremeyecek dediler. Bu onların kendi kuruntularıdır. Sen de ki: Eğer sahiden doğru söylüyorsanız delilinizi getirin."

(Bakara suresi, 111. ayet.)

34 Zümer suresi, 9. ayet.
35 bk. Araf suresi, 199. ayet.
36 bk. İsra suresi, 36. ayet.
37 Fatır suresi, 28. ayet.
38 Mülk suresi, 10. ayet.